

Crims a Reremur

Enric
Ramionet

Calligraf
Novel·la negra

Crims a Reremur

Enric Ramionet

**Crims
a Reremur**

Enric
Ramionet

Calligraf

Novela negra

Crims a Reremur

Enric Ramionet

Edicions Cal·lígraf

Figueres, 2024

Primera edició — març de 2024

Publicació

Edicions Cal·lígraf, SL
Monturiol, 2, 1r 1a
17600 Figueres
Tel. (0034) 615 261 764
www.edicionscalligraf.com
info@edicionscalligraf.com

Correcció

Joan Riba Romeva

Disseny i maquetació

Plàcid Busquets

Impressió

DC Plus, Serveis Editorials

ISBN

978-84-128299-1-4

Dipòsit legal

GI 263-2024

© del text

Enric Ramionet Lloveras

**© de la il·lustració
de portada**

Dani Torrent Riba

© d'aquesta edició

Edicions Cal·lígraf, SL

*Queda rigorosament
prohibida, sense l'autorització
per escrit dels titulars del
copyright, la reproducció
parcial o total d'aquesta
obra per qualsevol mitjà o
procediment, incloent-hi la
reprografia i el tractament
informàtic. Les infraccions
d'aquests drets es troben
sotmeses a les sancions
establertes a les lleis.*

Taula

L'home de les ulleres	11
Reremur, la navalla nazi	
i les evocacions revolucionàries	17
Pors	37
<i>Blut und Ehre</i>	39
Un bon dia	45
Misèries	61
Els poders d'en Prats	67
Una nit al teatre de Daroca	81
La distància perduda	91
La taverna més estranya del món	103
El carter pelut	113
El penúltim exponent dels Prats	121
Mala nit a Reremur	135
Com un rellotge d'arena	149
Els rics també ploren	159
La bèstia en territori salvatge	167
El dia dels morts	181
A trenc d'alba	191
Les darreres paraules	203
El corser	225

L'home de les ulleres

Acabava d'obrir la porta i d'entrar a la comissaria, i el primer que vaig veure va ser un home que s'esperava assegut. No em va fer cap gràcia la manera com em mirava. «Bon dia», vaig dir jo, i «bon dia», em va respondre ell sense aixecar-se. Era un home vell, prim, amb els cabells blancs i abundants, amb unes ulleres de vidres molt gruixuts i un aspecte general auster.

Quan el vaig veure vaig notar una esgarrifança, com si acabés de ser testimoni d'algun fet sobrenatural. Tenia molt present que havia estat justament ell qui, la nit anterior, al saló cafè del Casino, n'havia dit el nom.

Hi havia una gentada pendent del futbol i en un moment de màxima intensitat, quan les mirades que seguien la pilota s'havien encès, un petó va enrarir l'ambient. De fet no en va ser un, sinó quatre. Tots a l'aire: dos a l'aire de la galta dreta i dos a l'aire de la galta esquerra. Eren dos joves marroquins que es saludaven. Òbviament, estaven molt contents de veure's, probablement de retrobar-se, però ho van fer drets, situant-se

entre la gent i la pantalla i impeding-ne la visió. Es va sentir un crit:

—Nois, i si aneu a petonejar-vos al lavabo?

Qui ho havia dit era en Prats amb una veu de tro. Ho va deixar anar com una fuetada. A en Prats, al poble tothom el coneix i tothom sap quin peu calça. Després, es va girar entre les rialles de la cort que l'acompanyava, mirant al seu voltant, convocant complicitats, i quan els seus ulls van topar amb els meus, vaig somriure. Fins i tot, potser, vaig riure una mica, encara que no hi trobés cap gràcia. Va ser aleshores quan vaig notar que des de la taula del costat m'observaven. Darrere d'unes ulleres de cul de got vaig veure un vell prim que no reia, vaig sentir com parlava d'un tal Valentí Balam i em va saber greu que se m'hagués escapat un somriure.

El conflicte entre moros i cristians va quedar en un indici. Els joves marroquins van mirar l'home amb els ulls enverinats i van seure sense dir res, però amb una inflamació a la glàndula que segrega les rancúnies i els recels.

La Castanyer, des de darrere el taulell i sense aixecar el cap, em va dir mecànicament:

—Venen a presentar una denúncia; fa mitja hora que s'esperen.

Ho va dir amb l'entonació adequada perquè sonés a un retret. Jo vaig sospirar. He de tenir paciència. Vaig intentar fer una broma i li vaig dir que no recordava on era la comissaria.

—Fa cinc anys que hi treballes —em va respondre la Castanyer, que mai entén aquestes coses.

Vaig tornar a sospirar i li vaig fer un gest perquè fes passar l'home al despatx. Quan va seure, em va mirar i no va obrir boca. Era una d'aquelles persones que es poden mantenir en silenci sense notar cap incomoditat. Semblava que m'observés amb ulls d'etòleg i, certament, si no m'hagués posat en guàrdia, m'hauria sentit com un escarabat. Vaig optar per allargar els preàmbuls, vaig engegar l'ordinador, vaig retocar els feixos de papers, vaig treure el mòbil de la butxaca i el vaig deixar sobre la taula. Me'l vaig mirar i, abans d'obrir la boca, vaig aixecar les celles per convidar-lo a parlar. Vaig aguantar uns segons en silenci, amb les celles més o menys elevades, sense aconseguir treure-li cap mot, i finalment li vaig demanar el nom.

—Abelard Cànovas —em va dir.

Li vaig preguntar què volia denunciar i ell em va contestar que feia dies que rebia amenaces. Va treure un sobre de la butxaca i me'l va donar. El vaig agafar amb cura, i abans d'obrir-lo el vaig girar i vaig veure que no hi havia res escrit. Ni destinatari, ni remitent. A l'interior només un paper en blanc on, com a les pel·lícules, havien construït una frase amenaçadora amb lletres retallades dels diaris —«FOT EL CAMP D'AQUEST POBLE, FILL DE PUTA»— i sota la frase, enganxada, una imatge d'un gos esbudellat. Li vaig preguntar si tenia gos i em va dir que n'havia recollit un i que es tenien mútuament.

Era una fotografia molt eloqüent i jo no suportó els assassins de gossos. Des de la infantesa sempre he viscut amb algun gos, n'he plorat uns quants i estic convençut que els gossos tenen l'habilitat de fer-nos sentir millors del que som. Hi ha gent que no se n'adona, gent

que només se'ls imagina bordant, mossegant i embrutint. Hi ha qui, en aquest aspecte, s'ha educat sota una durícia i és incapaç de mantenir-hi cap comunicació, incapaç de descobrir que la seva dependència convoca alguna cosa que ens dignifica. Però també hi ha gent que reconeix perfectament aquesta mirada, però que no només no la suporta, sinó que l'odia intensament, i aquests són els assassins de gossos que detesto.

—Per què el volen fora? —li vaig preguntar.

—No ho sé —em va dir ell—, difícilment deu ser per alguna cosa que pugui fer. Ja no tinc edat d'amoïnar la gent. Potser la meva presència els porta mals records.

Me'l vaig mirar sense respondre, de nou vaig allargar el silenci esperant que seguís, que fos més explícit, però de nou no ho vaig aconseguir.

—Quins records? —li vaig preguntar.

—No ho sé —va tornar a dir de forma eixuta però sense cap brusquedat.

—Té alguna idea, alguna sospita, sobre qui li pot haver enviat?

—No, ho sento —va dir.

Li vaig preguntar si n'havia rebut altres, d'amenaques, i em va dir que unes quantes.

—I per quina raó no ho ha denunciat fins ara?

—Mai havia trobat un colom mort clavat a la porta, ni mai cap anònim havia inclòs una fotografia tan desagradable.

No em va explicar res de rellevant, ni va acusar ningú, ni directament ni indirectament. Vam quedar que el visitaria a casa seva per veure la resta d'anònims i la navalla que havia travessat el colom. El vaig acompanyar

fins a la sortida i, després d'acomiar-me'n, no vaig resistir la temptació i li vaig preguntar qui era en Valentí Balam, el nom que ell havia esmentat la nit anterior al Casino.

—Vostè és policia —em va contestar amb un to absolutament neutre.

Quan l'home ja era fora vaig preguntar a la Castanyer si sabia qui era, i ella em va respondre:

—Quan et venen a presentar una denúncia, el que s'ha de fer primer és apuntar el nom i el cognom.

Esperar un cop de mà de la Castanyer és com esperar que la terra giri en sentit invers. Les forces gravitatòries, les lleis de l'univers i el sentit lògic de la Castanyer són les que són.

—Aquesta tarda aniré a casa seva i l'hi demanaré —li vaig dir per enllestir la cosa.

Reremur, la navalla nazi i les evocacions revolucionàries

Reremur és un barri construït al peu de l'església. Pur nucli antic, a la part alta del poble, resseguint el turó que corona un temple que es veu des de molts quilòmetres de distància i que conjuntament amb la plaça i el Casino són les dues imatges que identifiquen la població. De fet, sempre s'ha dit que el Casino i l'església són els dos temples que es disputen l'hegemonia. Qui ho diu, però, parla de batalles passades, de combats d'altres èpoques que ara ni l'un ni l'altre estan en disposició de mantenir. L'església, al centre de la part vella, a l'origen, amb els fonaments arrelats en el passat, envoltada de carrerons ombrívols, tibada, alçant-se per sobre de les mirades per mantenir la seva presència damunt dels homes i les voluntats, damunt dels comportaments i els costums, però també dels somnis i les passions. Enyora el poder omnímode que va exercir mentre el poble estava format per Reremur i quatre carrers més i les cases es mantenien, vessant avall, sempre sota la seva ombra. Ja fa molts anys, quan l'univers va deixar de ser tan hostil i la població va

guanyar espai als camps i es va estirar plana enllà a la recerca d'amplituds, es va construir el Casino. Va ser obra d'antics federals, maçons, lliurepensadors, anarquistes, racionalistes que volien acostar la gent a les lluminositats que els convertia en ciutadans i allunyar-la del turó que, més que aproximar-la a Déu, la situava sota l'ala de les sotanes dels seus representants a la terra.

Ara Reremur és plena de vells i d'infidels. Veïns que ja fa anys que han decidit esperar la mort sense moure's del lloc on probablement van néixer i musulmans de la immigració africana que intenten guanyar-se la vida en indrets que mai s'haurien imaginat que existien i que han heretat els habitatges precaris de la immigració andalusa que els havia precedit, o de la murciana o aragonesa que havia precedit l'andalusa.

La policia visita sovint aquest barri. El conec perfectament i alguns dels seus habitants més joves són bons clients meus. Fa uns anys tenia un aspecte desastrós. Brut, amb els balcons atapeïts de trastos, parabòliques, amb fils pengim-penjam i la pell de les parets plena de crostes. Era la viva imatge de la derrota. Ara no es veuen les parabòliques; la remodelació del barri les ha enfilat teulada amunt, s'han pintat les façanes, les portes i les finestres, s'han canviat les llambordes i el mobiliari urbà. Portes enfora res s'esquerda, ni es clivella, ni es rovella, ni es corca, ni sembla que s'hagi d'esfondrar. La carta de colors terrosos, rogencs i groguencs l'ha maquillat i el poble pot lluir el seu nucli antic amb satisfacció. Les derrotes han quedat confinades portes endins, on les habitacions són humides i petites, les escales fosques, les instal·lacions rudimentàries i els mobiliaris elementals.

Diuen que aquí les passions són molt més vives que a les zones residencials i que la vida és molt més intensa.

Hi vaig anar per fer la visita que havia promès a en Cànovas i només d'arribar, poc després d'haver estacionat la moto, vaig sentir cridòria. Vaig veure una dona gran que brandava un bastó i que intentava, sense aconseguir-ho, clavar-lo a l'esquena de dos marrecs marroquins que reien i saltaven com si estiguessin en una atracció de fira. Els conec a la perfecció.

—Younes! —vaig cridar, i en Younes va aixecar còmicament els braços per saludar-me. El seu company se'l va mirar i va fer el mateix.

—Eh, policia!, aquesta dona que ens està atacant.

En Younes deu tenir tretze o catorze anys, però és com un tap de cossi. Porta els cabells rasurats i la closca travessada de cicatrius. D'algunes, en sé la història. Se'm va acostar i li vaig fer un gest amb la mà perquè callés.

—Que ha passat, senyora? —vaig preguntar a la dona.

—Aquest parell de merdosos, que em seguien escarnint la meva coixesa.

—Mentida!, mentida! —la va interrompre, cridant, en Younes—. Nosaltres només la volíem ajudar. Eh, Ioussef? —va dir mirant al seu company, que feia cara de no entendre-hi res.

—Nosaltres sempre ajudem les velletes.

—Fot el camp, abans que no em vinguin ganes d'agafar-te per les orelles —li vaig dir procurant que em sortís una entonació prou intimidadora.

I mentre m'interessava per la salut de la dona,

m'oferia per acompanyar-la i em preparava per entomar un xàfec dels retrets habituals sobre la feina de la Policia Local, la inseguretat i la gent decent que ja no pot sortir de casa, en Younes es va allunyar amb recança, a poc a poc, remugant en veu alta perquè jo el sentís. Allò era una injustícia i a ell la policia no li feia cas, perquè era moro i les velles podien anar pel món maltractant els moros.

—He de fer una visita i després passaré per casa teva —li vaig dir, fent cara d'emprenyat.

Només era per desempallegar-me'n; no pensava anar-hi; sé que algunes de les cicatrius de la seva closca són d'elaboració domèstica. Després vaig acompanyar la dona fins a deixar-la al peu de l'església. No se'm va queixar gaire, havia entès que era simplement una gamberrada i només la feia patir que no la fessin caure. Em va semblar una dona de bona pasta i vaig pensar que potser havia vist i viscut les transformacions d'aquell barri. Li vaig preguntar si coneixia en Cànovas i em va dir que sí, que el coneixia. Em va explicar que tenia casa a Reremur; una casa molt gran i vella que havia estat molts anys tancada.

—Qui és en Cànovas? —li vaig preguntar.

—El fill d'en Cànovas —em va contestar ella, com si això fos una informació rellevant i no una obvietat—. El seu pare va fer moltes barbaritats, diuen. Coses de la guerra que ningú vol recordar. El fill, que s'ha instal·lat aquí des de fa uns mesos, ja és una home gran. Es veu que feia de professor a l'Argentina i que ha tornat després de jubilar-se.

Me'n vaig acomiadar i em vaig adreçar cap a l'extrem de la plaça on el mirador s'eleva damunt del paisatge.

És un indret ideal per lliurar-se a la transcendència. Si t'asseus al banc, darrere teu queda el volum espectacular de l'església i també l'edifici de l'Ajuntament, molt més discret però molt més vital, ja que ara mateix els assumptes administratius necessiten uns horaris d'oficina molts superiors als dels assumptes espirituals. Davant hi tens la pau que proporcionen les planes i uns horitzons prou distants per abstreure's. Els dies en què la tramuntana bufa amb força, l'aire esdevé transparent, les distàncies s'escurcen i la mirada sembla que ho pot abastar tot. Aleshores, els Pirineus s'aproximen i el Turó de l'Home i les Agudes es converteixen en una petita serralada familiar. Però aquell dia s'havia aixecat boirós i la tarda seguia plena de núvols; els límits es situaven a penes a les primeres elevacions de les Gavarres. Un paisatge inconcret, confús, que encaixava a la perfecció amb el meu estat d'ànim. Admeto que no m'agraden les històries de la guerra perquè obliguen a prendre partit, i a mi, prendre partit, em fa una mandra enorme. La policia, com és obvi i sabut, no n'ha de prendre, i encara que això meu no sigui precisament vocacional, deu ser convenient que mantingui una mínima coherència.

Havia decidit anar a veure en Cànovas, però m'havia proposat no jugar a les endevinalles. Volia saber qui era el malparit que amenaçava avis, matava coloms i odiava els gossos, però res de batalletes. Quan ja m'havia assegut al banc del mirador i havia alçat la vista, vaig comprovar que en aquell moment l'horitzó era curtíssim. Ni Pirineus, ni Montseny ni amb prou feines les cases i el campanar del poble veí. N'hi havia de sobres. Hi ha dies en què si no es redueixen els límits, m'envaeix una certa sensació

de vertigen. Amb la decisió presa, vaig omplir d'aire els pulmons i em vaig sentir millor.

Quan vaig deixar la plaça de l'església i vaig començar a baixar els graons per adreçar-me cap a Reremur, em va arribar el so d'una música estrident. A la plaça de baix, asseguts a les grades construïdes al peu del mur que en altres temps havia suportat el cementiri, hi vaig trobar un d'aquells grups de vailets que semblen empenyats amb el món i que no se sap si tenen molta por, s'esforcen per fer-ne o totes dues coses alhora. Tots, llevat d'un, eren coneguts, especialment el torracollons d'en Vega, que era justament el propietari del vehicle mal aparcad des del qual s'expandia per tot el barri el bum-bum de la musiqueta. En Vega és un desastre que la policia coneix des de petit: trencament de mobiliari urbà, un assalt nocturn a l'escola de primària —probablement animat per la nostàlgia de tornar a l'únic indret on hi havia hagut algú que s'ocupava d'ell—, l'incendi d'un contenidor, batusses, destrosses durant una revetlla de Sant Joan... Res de greu, però mai ve de gust topar amb ell.

En Vega estava assegut al mig del grup i quan em va veure va deixar d'embolicar una cigarreta que devia ser un porro, va tancar la mà i després, per compensar aquesta breu retirada pública davant de les forces de l'ordre, em va mirar de forma desafiant.

—Merda de polis —vaig sentir que deia adreçant-se al que seia a la seva dreta, que era l'únic de la colla que no coneixia. Un noi aparentment més gran, potser d'uns vint-i-set o vint-i-vuit anys, amb els cabells molt curts, quasi rapat, amb braços de gimnàs i un coll que semblava de minotaure. Tenia molta presència però no va dir res,

ni se li va notar cap expressió a la cara. Es va limitar a mirar primer el seu company i després a mi. Ho va fer amb calma, fixant els ulls i esforçant-se per no parpellejar, com ho fan els homes durs a les pel·lícules.

Vaig demanar a en Vega que abaixés el volum de la música, però ell va fer com si no em sentís.

—No el sento! —va cridar. I va preguntar als seus col·legues, que el miraven enriolats:— Què diu el poli?

Vaig notar que em pujava la mala llet, m’hi vaig acostar procurant mantenir la calma, vaig superar la temptació d’agafar-lo pel coll i li vaig repetir:

—Abaixa el volum de la música, sisplau —li vaig dir més fluixet que la primera vegada, però amb cara de parlar seriosament—. Si no ho fas tu, ho faré jo a la meua manera —vaig afegir, sense saber exactament què faria.

—Esperi un moment, abaixaré la música que no sé què em diu —em va replicar ell, foteta.

—La música massa forta i el vehicle mal aparcat és poca cosa per a tu. Què més deus haver fet, Vega?

Va donar un cop d’ull al jove del coll de minotaure, que seguia inexpressiu però sacsejava les cames nerviosament. Vaig intuir de seguida que allà hi havia una gran concentració d’energia fosca i que jo no aportaria res de bo a aquella trepa de mocosos desorientats i curts de gambals. L’ascendent sobre la colla reunida era, a més, evident. Petits indicis com les mirades expectants o la recerca de l’aprovació delataven la correlació de forces i la seva autoritat.

—Aparca bé el cotxe i t’estalviaràs una multa —li vaig dir.

—Collons, poli, això és una persecució i un abús

d'autoritat, però com que soc un bon ciutadà ara mateix trauré el vehicle —va fer ell, mantenint el to de broma, mentre s'asseia novament al mig del grup.

Vaig optar per treure el bloc de multes i ell va saltar immediatament.

—Calma! Ja ho faig, ja ho faig, no em pensava que fos una urgència.

Allò, per a mi, ja va ser suficient. Algun instint primari havia quedat satisfet. Això ens deu passar a tots el policies. Hi ha alguna cosa que no té res a veure amb el manteniment de l'ordre públic, ni amb el mandat que en teoria la comunitat ens encomana, ni amb allò de la defensa de la legalitat, de promoure i garantir els drets dels ciutadans i bla-bla-bla, sinó amb una força profunda, irreflexiva, relacionada amb la jerarquia o la territorialitat, o ves a saber quin altre impuls arrapadíssim.

La gent jove creu que ocupa molt d'espai. Generalment coneixen poques coses i omplen tot el món que coneixen. Amb el pas dels anys, qui més qui menys descobreix que l'univers és descomunal, absolutament inabastable, i et tornes petit; ho fas amb alts i baixos, però sense poder-ho evitar. La vida dels humans és sempre la de l'increïble home minvant i deu ser per això que els vells n'ocupen poquíssim, d'espai, i van cap al no-res, i també deu ser per això que m'emprenyava topar amb aquella trepa de pallussos que vivien tan convençuts d'estar-ne ocupant molt, d'espai, o quasi tot. Me'n vaig allunyar íntimament reconfortat per aquella certesa elemental que ells encara desconeixien, però a la qual estaven fatalment condemnats.

La porta de fusta vella de la casa d'en Cànovas té tota

l'aparença d'haver sobreviscut a un centenar de batalles i a mil inclemències, però a la part central i a una alçada considerable, hi vaig veure amb claredat una ferida recent: un trauc d'uns quatre centímetres on devia trobar el colom i la navalla que el travessava. Unes petites taques fosques evidenciaven que la neteja posterior no havia pogut eliminar tota la sang. M'ho vaig mirar bé i vaig pensar que calia molta força o una fulla afiladíssima per introduir la navalla d'un únic cop a aquella profunditat. Vaig prémer el timbre atrotinat que hi ha al costat de la porta i a l'altra banda es van desencadenar els lladrucs d'un gos. Uns segons més tard en Cànoves obria.

—Vigili —va dir assenyaland un petaner negre i hiperactiu que havia deixat de bordar, però que no parava de saltar i córrer de dins a fora, com si dubtés entre la possibilitat de quedar-se o de fugir—. M'ha destrossat tres geranis i un sofà, vagi amb compte amb els pantalons —va afegir en un to que semblava seriós—. Estrep! —va cridar—, et quedes o te'n vas?

L'Estrep va moure la cua i va optar per quedar-se. Ell i jo el vam seguir per un passadís fosc en direcció al pati posterior. La casa semblava immensa. Després de l'entradeta, a una banda i a l'altra es succeïen les portes, quasi totes tancades. Les que no ho eren, conduïen a altres estances plenes de quadres a les parets i un mobiliari de casa bona. El passadís finalment ens va conduir a un pati on ens esperava un esclat de llum. Els núvols de la tarda s'havien obert damunt de la degradació de blaus que dibuixaven la silueta del Montseny i els vermells, taronges i grocs encenien pràcticament tot el que la vista podia abastar. Semblava l'escenografia d'una obra de teatre. El

pati, els arbres, el jardinet descurat, el sortidor de pedra sense aigua, la taula de marbre i les quatre cadires de ferro s'aixecaven com un balcó sobre els camps i els paisatges de ponent i tot s'oferia banyat per la llum de la posta de sol.

—Quina meravella! —vaig exclamar.

Ell em va dir que havia arribat just a temps.

—Aquest és el moment de màxima esplendor, però a tot estirar dura uns minuts.

Tots dos vam clavar la vista en el paisatge i el vam assaborir sabent que el que estàvem contemplant seria breu. El gos s'havia assegut als nostres peus i també es va mantenir en silenci, com nosaltres, com si tots tres tinguéssim por de trencar alguna cosa. Poca estona després el sol es va amagar darrere l'horitzó. Per anar al gra li vaig preguntar si l'osca de quatre centímetres que havia vist a la porta era la que havia deixat la navalla.

—I la sang que encara hi ha és la del colom —va dir ell.

Em vaig interessar per la navalla i la va anar a buscar i la va deixar damunt la taula. Més que una navalla era un punyal, semblava una peça de col·leccionista amb el puny de resina i una fulla que d'uns tretze o catorze centímetres, que tenia una inscripció difícil de llegir. La vaig moure intentant desxifrar-la.

—«*Blut und Ehre*», que en alemany significa «sang i honor» —em va dir ell—. És la daga que utilitzaven les joventuts hitlerianes. Hi falta la incrustació de la insígnia amb la creu gammada, però per clavar a la porta ja fa el seu efecte, especialment si travessa un pobre colom blanc. Quasi és inevitable fer-ne una lectura simbòlica, no?

Jo vaig reaccionar com si el que acabava de sentir no m'agradés i vaig replicar que de punyals com aquells